

6. Сафронова О. В. Структура і семантика фразеологічних одиниць із ономастичним компонентом біблійного походження в сучасній англійській мові / О. В. Сафронова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cheloveknauka.com/v/560977/>.

7. Смит Л. П. Фразеологія англійського язика / Л. П. Смит. – М.: Учпед, 1998. – с. 208.

8. The Holy Bible – New King James Version. The Old and New Testaments. – 1982. –432 p.

Баліцька О.

Науковий керівник – проф. Задорожна І. П.

ВИМОГИ ДО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті здійснено аналіз особливостей психічного та фізіологічного розвитку учнів молодшого шкільного віку, з'ясовано специфіку проблеми орієнтації особистості вчителя іноземної мови на роботу з учнями 1-4 класів, яка впливає з їхніх особливостей.

Ключові слова: особистість учителя іноземної мови, вікові особливості учнів, початкова школа, навчальний процес.

Постановка проблеми. Сучасну українську школу неможливо уявити без занять з вивчення іноземної мови. Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти від 21 лютого 2018 р. [3] навчання іноземної мови розпочинається у першому класі, тобто учні починають пізнавати мову іншої держави вже з 6-7 років. Період навчання у початковій школі характеризується специфічними психологічними та фізіологічними особливостями розвитку дитини, які вчителі іноземної мови повинні враховувати при організації навчального процесу.

Метою статті є аналіз вимог до вчителя іноземних мов у початковій школі з урахуванням психофізіологічного становлення учнів молодшого шкільного віку.

Актуальність дослідження. Суб'єктом навчального процесу є учень, тому врахування психофізіологічних факторів – це запорука успішного шкільного навчання іноземної мови. Без вирішення провідних психологічних завдань початкової освіти, врахування досвіду дітей у рідній школі та природи навичок і вмінь іншомовного спілкування побудова якісного навчального процесу неможлива.

Учні молодшого шкільного віку характеризуються значними резервами розвитку. В дітей формуються нові пізнавальні процеси, з'являються незвичні для них види діяльності і розвивається система міжособистісних стосунків. Тривалість сенситивного, тобто найбільш сприятливого для початку вивчення іноземної мови, періоду психологи трактують по-різному, але найбільш часто вони виділяють період з 4 до 8 років. Фізіологи вважають, що існує біологічний годинник мозку, який відповідає етапам розвитку залоз внутрішньої секреції дитини. Учень до 9 років має високу здатність до оволодіння мовою. Після цього періоду мозкові механізми мови стають менш гнучкими і не можуть так легко пристосовуватися до нових умов. Мозок має значну здатність засвоєння мови, але з віком вона зменшується [6, с. 6].

Молодші школярі на початковому етапі опанування англійської мови вже мають певні сформовані мовленнєві навички та вміння, які дають їм змогу виразити себе в інтелектуальній, емоційній та соціальній сферах життя. Вони володіють певним словниковим запасом рідної мови, можуть творчо його використовувати, їм притаманна багата уява, вони усвідомлюють різницю між реальністю та вигадкою, можуть працювати в групі та вчитися в інших. Вчителі початкової школи та методисти зазначають, що діти цієї вікової групи здатні зрозуміти сказане, не сприймаючи кожне слово окремо. Інтонація, жести, міміка, вираз обличчя вчителя – все це допомагає їм зрозуміти незнайомі слова, а інколи і фрази. В дітей активно розвивається довготривала пам'ять, засвоєна інформація зберігається досить тривалий період часу [2, с. 66].

Варто додати, що в учнів цієї вікової групи відбувається перехід від наочно-образного до словесно-логічного мислення, розвивається увага, уява, інші аспекти психічної діяльності. Процес вивчення іноземної мови, таким чином, покликаний не лише забезпечити оволодіння учнями навчальним матеріалом, але й стимулювати їхній загальний інтелектуальний і психічний розвиток [2, с. 66]. Уроки іноземної мови в початковій школі впливають на вміння спілкуватися, а також є каталізаторами психологічних функцій та розширюють загальний кругозір учнів.

Навчання має бути орієнтоване на психофізіологічні вікові особливості дітей. Доведено, що спеціальні заняття з іноземної мови можна починати з 4-10 років. Але найкраще – у віці 5-8 років, коли система рідної мови добре засвоєна, а до нової вже сформувалося усвідомлене ставлення. Саме в цьому віці ще мало мовних штампів, учневі легко перебудовувати свої думки на нову конструкцію і немає великих труднощів при вивченні іноземної мови. Тому коректно побудована методична система забезпечуватиме успіх в оволодінні запропонованим обмеженим мовним і мовленнєвим матеріалом дітей [6, с. 7].

Відповідно зростають вимоги до вчителя іноземної мови. Адже саме він здійснює навчально-виховний процес, посідає провідне місце на уроці та є рушійною силою в організації навчання. Діяльність вчителя –

праця творча, яка майже не піддається точним вимірам. У ній особливо значущою є роль суб'єктивного фактора. Епіцентром в її структурі є взаємодія з дитиною у навчально-виховному процесі [1].

Для учня вчитель є основним носієм мови, яку він вивчає, тому діалог з учителем є провідною формою залучення дітей до усного мовлення. Іншомовне дидактичне мовлення вчителя іноземної мови в початковій школі покликане служити:

- засобом створення штучного іншомовного середовища, необхідного для занурення учня в атмосферу нової для нього мови і формування умінь уважно слухати іншомовне мовлення вчителя, правильно на нього реагувати завдяки ознайомленню із звуковим образом відповідної іноземної мови;
- еталоном для формування якісних навичок іншомовної вимови, яку учні починають опановувати;
- інструментом створення психологічно сприятливого клімату на уроці іноземної мови шляхом ввічливого і приязного спілкування вчителя і учня на уроці, заохочення дітей за їхні досягнення;
- засобом регуляції мовленнєвої та немовленнєвої поведінки молодших школярів під час вирішення запланованих навчальних задач, спрямованих на засвоєння учнями мовного матеріалу (фонетичного, лексичного, граматичного); формування навичок і вмінь іншомовного спілкування; здійснення контролю за рівнем їх сформованості [7, с. 48].

У зв'язку із специфікою навчання англійської мови учнів початкових класів може з'являтися проблема вдосконалення лінгвометодичної компетентності вчителя, яка є оволодінням мовою на адаптивному рівні в залежності від конкретної педагогічної ситуації, а також умінь педагогічного спілкування [5, с. 8].

Власний досвід, здобутий під час педпрактики у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка (лютий – березень 2018 р.), свідчить що володіння іншомовним дидактичним мовленням становить один із уразливих аспектів лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів іноземної мови. При цьому найскладнішим для студентів-практикантів виявляється ведення уроків іноземною мовою саме в початкових класах. Адже мовленнєві можливості молодших школярів є дуже обмеженими. Тому організація учителем своєї мовленнєвої поведінки, яка б відповідала рівню учнів, викликає значні труднощі при плануванні та проведенні уроків. Студенти не завжди зорієнтовані на вікові особливості учнів, їхні знання з психології дітей є інколи обмеженими. Як результат, якісна організація та проведення уроку для студента факультету іноземних мов є дещо проблематичними. Також причинами складностей є неповноцінна реалізація принципу професійної спрямованості формування іншомовної комунікативної компетентності; нестача ґрунтовних лінгвістичних і методичних досліджень, присвячених базовим аспектам формування дидактичного іншомовного мовлення; недостатня обізнаність з навчальною програмою з англійської мови у молодшій школі; нестача зразків еталонного дидактичного мовлення учителя англійської мови у методичних матеріалах.

Сучасні вимоги до підготовки вчителя початкової школи, окреслені державними стандартами, орієнтовані лише на системне бачення і осмислення навчального матеріалу в межах навчальної дисципліни «Іноземна мова». Саме тому більшість дослідників констатують «втрату особистості» вчителя як наслідок «духовного зuboжіння суспільства», пануючого «технократизму» і функціональної спрямованості освіти, в основі якої лежить тільки предметне навчання [4, с. 8].

Вчитель повинен усвідомлювати, що результати його роботи безпосередньо залежать від рівня його педагогічної майстерності та особистих якостей, які при роботі з учнями 6-10 років неможливо переоцінити. Особливо це важливо з огляду на особистісно зорієнтоване навчання в сучасній системі освіти. Ефективність вивчення іноземної мови у початкових класах залежить від учителя, що визначає цілі та зміст освіти в молодшій школі. Його особистість є універсальним засобом розкриття всіх потенційних можливостей молодшого школяра в оволодінні іноземною мовою.

Аналіз науково-методичної літератури та власних спостережень свідчить, що існує проблема зорієнтованості особистості сучасного вчителя на вікові особливості учнів молодшої школи, яка гостро постає перед українською школою загалом та кожним вчителем зокрема. На нашу думку, вона заслуговує на особливу увагу з боку методистів та розробників програм у вищих навчальних закладах, а також викладачів, які працюють на курсах підвищення кваліфікації вчителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко Г. Формування професійної компетенції вчителів іноземних мов початкової школи / Г. Бойко. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3029>
2. Головська І. В. Психолого-фізіологічні основи навчання англійської мови в початковій школі / І. В. Головська, І. П. Петренко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 3. – С. 65-68. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2015_3_14
3. Держаний стандарт початкової освіти від 21 лютого 2018 р. №87. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>

4. Дуплійчук О. М. Особистість вчителя іноземної мови як запорука ефективності навчання в початковій школі / О. М. Дуплійчук // Сучасна наука: теорія і практика. – 2012. – С. 8-11. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/11243/1/Dupliichuk_Dopovid%27.pdf
5. Ніколаєва С. Ю. Концепція підготовки вчителя іноземної мови / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 1995. – № 34. – С. 8.
6. Пахомова Т. Г., Савицька Г. І. Викладання іноземної мови в початковій школі щодо введення нового стандарту початкової освіти. Методичні рекомендації / Т. Г. Пахомова, Г. І. Савицька. – Черкаси : ЧОІПОПП, 2012. – 20 с.
7. Роман С. В. Дидактичне мовлення як предмет лінгвометодичної підготовки вчителя іноземної мови початкової школи (на матеріалі англійської мови) / С. В. Роман // Іноземні мови. – 2009. – № 1. – С. 48-52. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2009_1_19

Безкоровайна М.

Науковий керівник – доц. Довбуш О. І.

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ В РОМАНІ КАДЗУО ІШІГУРО «НЕ ВІДПУСКАЙ МЕНЕ»

Наукова фантастика є однією з найпопулярніших галузей сучасної літератури. У той же час походження науково-фантастичної літератури сягає давніх часів, коли античний письменник намагався представити свої ідеї у вигаданих формах і об'єднати їх із знанням реального світу. Як у минулому, так і сьогодні однією з базових людських потреб, що визначаються домінантою людської психіки, є пізнавальна потреба – отримання знання про властивості навколишнього світу. У зв'язку з цим найактуальнішою проблемою, яку вирішує людство з найдавніших часів і до наших днів, є проблема свідомого вибору майбутнього. У пророцтвах оракулів, релігійно-філософських текстах, міфах людина намагалася знайти відповіді на питання про долю світу, людини, космосу й історії, про їх початок і кінець, про те, що за цим кінцем. Сьогодні, як і в минулому, майбутнє прагнуть передбачити науковці, філософи, а також письменники-фантасти, що робить тему дослідження **актуальною** у наш час. **Метою** статті є встановлення особливостей жанру наукової фантастики шляхом аналізу роману Кадзуо Ішігуро «Не відпускай мене».

Наукова фантастика – надзвичайно багатий жанр літератури, який дозволяє письменникам розвивати нові уявлення та ідеї та представляти їх у літературній формі, як альтернативне бачення справжнього життя. Проте, не зважаючи на таку популярність цього жанру немає чіткого визначення наукової фантастики, оскільки існує багато різних підходів до її розуміння. Часто наукову фантастику розглядають, як тип чи вид мистецтва, або ж як раціональні пояснення небувалого або неможливого [3, с. 7]. «Словник літературознавчих термінів» дає таке визначення цього жанру: «Наукова фантастика – так називають ті твори художньої літератури й мистецтва, у яких розвивається вплив бурхливого розвитку суспільних процесів та науки й техніки на майбутню долю людства, зокрема значення й майбутні перспективи проникнення людей на інші космічні тіла тощо» [5, с. 269]. З цього випливає, що причиною появи і активного розвитку цього жанру стають досягнення людства у науковій та техногенній сфері, а також гіпотези з якими експериментує сучасна наука. Автор допомагає читачеві увійти в інший, змінений світ з знаннями, якими він володіє у науковій сфері. Наукова фантастика є єдиним жанром, який зображає, як суспільство може функціонувати по іншому, що є першим кроком до прогресу, оскільки він дозволяє нам уявити майбутнє, до якого ми прагнемо і знайти напрям у якому рухатись, щоб його досягти.

Першим письменником-фантастом по праву вважають французького літератора Жуль Верна, чий твори є проіняті вірою у всесилля науки. До них можна віднести такі праці, як «Незвичайні подорожі», «П'ять тижнів на повітряній кулі» та «Подорож до центру Землі». І через небувалу їх популярність у всіх європейських країнах, елементи його підходу до реальності почали використовувати багато інших авторів [1, с. 42], як от Джордж Орвелл або Роберт Шеклі, чи більш сучасні – Енді Уїр чи Філіп Дік. Ці письменники створили численні науково-фантастичні літературні тексти, які виявилися не просто звичайними книгами, а серйозними філософськими творами, що попереджають людство про ризики, які супроводжують розвиток сучасної цивілізації.

Роман К.Ішігуро «Не відпускай мене» теж можна віднести до списку таких творів. Він відкриває уявну альтернативу, яка є науково можливою, але не є достовірною, якщо врахувати нашу сучасну реальність та культуру прав людини. У цьому творі читач ознайомлюється з феноменом клонування людей, який акцентує на питанні моралі тогочасного суспільства. У 1996 році, в Англії був створений перший клон вівці, яку назвали Доллі і яка померла згодом через декілька років [4, с. 13]. Як і Доллі, студентів в Хейлшемі теж клонують, проте з єдиною метою – пожертвування органів людям. Ішігуро змушує нас читати між рядків, вказуючи на те, що вчені, прийшовши до ідеї клонування, використовують клонів лише як контейнери з органами для трансплантації, з надією, що вони не будуть ідентичні людям, не матимуть сутнісного людського компонента – душі.